

*Коцюрба О.Ю.,**старший викладач,**Кіровоградський інститут розвитку людини**Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»*

МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

Анотація. У статті визначено відмінність механізму формування фінансового забезпечення підприємства від фінансового механізму. Уточнено складові та подано схему механізму формування фінансового забезпечення діяльності підприємств житлово-комунального господарства (ЖКГ). Запропоновано перелік інструментів внутрішнього та зовнішнього впливу на формування фінансового забезпечення діяльності підприємств ЖКГ.

Ключові слова: фінансовий механізм, механізм формування фінансового забезпечення, житлово-комунальне господарство, структура капіталу, грошові потоки.

Постановка проблеми. Незважаючи на те що реалізація комплексу заходів, передбачених Загальнодержавною програмою реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2009–2014 рр. [1], сприяла деяким позитивним змінам у даній галузі, більшість завдань щодо підвищення ефективності та надійності її функціонування залишається невирішеними, в тому числі, й забезпечення беззбиткової діяльності підприємств ЖКГ. Так, за даними Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України [2], станом на 01.05.2015 р. рівень оплати населення за житлово-комунальні послуги становив 97,6%, а загальна сума заборгованості –12908 млн. грн., що на 4% більше, ніж на початок поточного року. Дана проблема разом із недосконалістю тарифної політики (тарифи не відшкодовують повною мірою витрат на виробництво послуг), застарілістю інструментів фінансового управління, відсутністю ефективних механізмів залучення й розміщення фінансових ресурсів та браком досвіду взаємодії з приватними інвесторами негативно впливають на фінансово-економічний стан підприємств галузі, що вимагає пошуку нових підходів до управління їх фінансовим забезпеченням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання управління житловим фондом та розвитку комунальної інфраструктури, удосконалення діяльності підприємств ЖКГ знайшли відображення у роботах таких науковців, як І.О. Бойко [3], Н.О. Волгіна [4], М.М. Забаштанський [5], Є.А. Камєнева [6], В.В. Костецький [7], О.В. Нагорна [8], К.В. Павлюк [9], Н.С. Полякова [10], В.В. Прядко [11], О.Г. Череп [12], Л.П. Шаповал [13], І.А. Юрченко [14] та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проте висвітленню положень фінансового управління підприємствами даної галузі присвячено незначну кількість праць. Зокрема, малодослідженими є аспекти побудови механізму формування їх фінансового забезпечення.

Мета статті полягає у визначенні складових механізму формування фінансового забезпечення діяльності підприємств житлово-комунального господарства та їх змістовному наповненні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Слід звернути увагу, що формування ефективного механізму фінансового забезпечення діяльності підприємств ЖКГ та обґрунтування його складових вимагає поглибленого дослідження теоретичних аспектів таких суміжних понять, як «механізм» та «фінансовий механізм». Так, у економічних енциклопедіях та словниках «механізм» трактується як:

- внутрішня будова машини, приладу, апарату, яка приводить його у дію [15; 16, с. 355];
- система, пристрій, спосіб, що визначає порядок певного виду діяльності [16, с. 355];
- послідовність станів або процесів, що визначають собою будь-які дії, явища [15].

М.С. Дороніна [17, с. 129] під механізмом пропонує розуміти складну систему, яка має «вхід» (зовнішній поштовх до дії) та «вихід» (корисний результат). А. Кульман [18, с. 13, 16] механізм також визначає як систему взаємозв'язків економічних явищ, які виникають у певних умовах під впливом початкового імпульсу. Не можна не погодитися із висновками, зробленими у [19], щодо використання суб'єктивістського та об'єктивістського підходів до визначення поняття «механізм». Так, згідно першого підходу, механізм являє собою систему методів, способів, важелів; другого – сукупність станів та процесів, що протікають в економічній системі.

У наукових джерелах [6; 20; 21] зазначається, що фінансове забезпечення є функціональним елементом фінансового механізму підприємства, який, окрім нього, містить різні варіанти об'єднання таких його складових: управління фінансами, фінансове планування і прогнозування, фінансові показники, нормативи, ліміти та резерви [20]; фінансове планування, регулювання, фінансовий контроль [6, с. 24; 21, с. 6] та фінансове оперативне управління [21, с. 6]. Проте якщо постає питання про відмінність механізму формування фінансового забезпечення від фінансового механізму, заслуговує на увагу позиція Є.О. Єфременкової [22]. Автор зазначає, що поняття «механізм фінансового забезпечення» є більш вузьким, ніж «фінансовий механізм», і, головним чином, відображає способи акумуляції фінансових ресурсів [22]. У [23, с. 14] також зазначається, що механізм фінансового забезпечення підприємств визначається як засіб удосконалення фінансових відносин з метою побудови раціональної структури залучення джерел фінансових ресурсів. Поділяючи дані точки зору, необхідно звернути увагу, що на відміну від механізму формування фінансового забезпечення фінансовий механізм відображає не тільки процес залучення коштів, але й їх розміщення та використання, охоплюючи таким чином увесь цикл управління фінансовими ресурсами як сукупності трьох взаємопов'язаних процесів – фінансового забезпечення, фінансування та використання фінансових ресурсів.

Існування взаємозв'язку фінансового механізму та механізму фінансового забезпечення як цілого та частини зумовлює необхідність уточнення змісту обох категорій. Слід зазначити, що в науковій літературі існує велика кількість досліджень, присвячених формуванню та функціонуванню фінансового механізму як економіки в цілому, так і окремих підприємств та аспектів їх діяльності. Проте більшість існуючих визначень поняття «фінансовий механізм», що пропонуються сучасними науковцями та практиками, можна об'єднати у два підходи. В межах першого підходу сформувалось розуміння фінансового механізму як організаційного відображення фінансових відносин; в межах другого, що характеризує фінанси як вирішальний фактор впливу апарату управління на економічний стан підприємства, – як сукупність методів і форм, інструментів, прийомів та важелів впливу на стан і розвиток підприємства. Необхідно звернути увагу, що саме другий підхід до визначення змісту фінансового механізму набув найбільшого поширення серед дослідників [6; 20; 24–33].

С.І. Юрій, В.М. Федосов [24, с. 85], О.Д. Василик [25, с. 103–104], В.М. Опарін [26, с. 55] та С.В. Львовичкін [27, с. 26] наводять дуже схожі визначення поняття фінансового механізму та трактують його як комплекс фінансових методів і важелів впливу на соціально-економічний розвиток суспільства або сукупність фінансових методів та важелів впливу на формування і використання фінансових ресурсів з метою забезпечення функціонування й розвитку державних структур, суб'єктів господарювання і населення. О.Ф. Вожжова [28] також зазначає, що фінансовий механізм підприємства являє собою комплекс фінансових методів, способів, форм, інструментів і важелів, за допомогою яких досягаються цілі підприємницької діяльності, регулюються фінансово-економічні процеси й відносини, забезпечується задоволення суспільних потреб і одержання прибутку.

М.В. Гончаренко [20] під фінансовим механізмом реалізації стратегії сталого розвитку території розуміє сукупність методів та інструментів формування і використання фондів фінансових ресурсів з метою досягнення стратегічних цілей щодо забезпечення різноманітних потреб населення, суб'єктів господарювання, державних і недержавних структур за умови збалансованого розвитку економічної, соціальної та екологічної складових території.

Що стосується фінансового механізму ЖКГ, Є.А. Каменева визначає його як систему форм, методів та інструментів акумуляції фінансових ресурсів і фінансування видатків на надання житлово-комунальних послуг [6, с. 8].

У [31] фінансовий механізм розглядається як складова частина господарського механізму, сукупність фінансових стимулів, важелів, інструментів, форм та способів регулювання економічних процесів та відносин, що відбуваються на підприємстві.

Цікавими є визначення дослідженого поняття, що представлені у роботах Г.І. Філіної [29] та А.М. Ковальової [32]. Так, у [29] фінансовий механізм розглянуто як сукупність економіко-організаційних і правових форм та методів управління фінансовою системою за видами фінансів, а у [32] – сукупність управлінських функцій.

У цілому фінансовий механізм являє собою цілісну систему управління фінансами підприємства, на якій ґрунтується фінансовий менеджмент та яка призначена для організації взаємодії об'єктів та суб'єктів господарювання у сфері фінансових відносин, формування та використання фінансових ресурсів,

забезпечення ефективного впливу фінансової діяльності на кінцеві результати роботи підприємства [30, с. 11].

Слід звернути увагу, що, незважаючи на те що більшість науковців трактують механізм та фінансовий механізм з позиції його елементів, єдиної точки зору щодо їх складу не існує. Так, у [33] механізм визначено як сукупність цілей, функцій, принципів, засобів і способів (методів, прийомів, технологій), а у джерелах [19; 31; 34–36] – сукупність форм, структур, методів і засобів управління. У наукових працях [20; 37; 38] механізм розглядається як сукупність інструментів впливу на об'єкт управління, а у [20; 28; 31; 34; 36; 39; 40] відзначено їх значущість як окремого елементу механізму. Також автори [30; 33] звертають увагу, що важливою характеристикою механізму є наявність однієї або декількох цілей та відповідних до них завдань.

Слід звернути увагу, що серед існуючих поглядів науковців щодо змісту фінансового механізму група дослідників [23–28; 30; 31; 40] в якості його елементу визначають необхідність виокремлення таких фінансових важелів, як: прибуток, дохід, ціна, заробітна плата, амортизаційні відрахування, орендна плата, дивіденди, проценти, дисконт, вклади, інвестиції, кредити, преференції, страхові продукти, страхові платежі, курси цінних паперів, фінансові санкції та стимули. І.С. Линда [21] групує фінансові важелі та об'єднує їх у такі групи: фінансові норми і нормативи, фінансові ліміти і резерви, фінансові стимули та санкції.

Необхідно зазначити, що дослідження характеру дії економічних (фінансових) важелів дає можливість ототожнювати їх із засобами та інструментами. Так, наприклад, емісію акцій, фонди та додатковий капітал, гранди, емісію облігацій, випуск векселів, кредити і позики, лізинг, селенг, бюджетні кредити, інвестиційні податкові кредити, державні гарантії за кредитами, субсидії, субвенції, дотації, участь держави в акціонерному капіталі, здешевлення вартості кредитів та благодійні внески Н.М. Внукова [41] визначає як інструменти фінансового забезпечення. Важливим є той факт, що за їх допомогою здійснюється процес не тільки мобілізації, але й розподілу фінансових ресурсів між суб'єктами при їх взаємодії [3, с. 9]. За таких умов при побудові механізму фінансового забезпечення перелік таких інструментів (важелів) потребує коригування. Це, в свою чергу, дозволить зробити акцент на відмінності механізму формування фінансового забезпечення від фінансового механізму, частиною якого він є.

У [30, с. 11; 23] зазначено, що фінансовий механізм включає такі взаємопов'язані елементи, як фінансові методи, фінансові важелі та відповідне забезпечення (правове [30; 23], нормативне [30], інформаційне [30], економічне [23], організаційне [23], методичне [23], аналітичне [23], програмне [23] та кадрове [23]).

О.М. Ковалюк [40] характеризує фінансовий механізм як систему фінансових форм, методів, важелів та інструментів, які використовуються у фінансовій діяльності держави і підприємства за відповідного нормативного, правового та інформаційного забезпечення, а також відповідної фінансової політики на мікро- і макрорівнях. Автор [40] зазначає, що нормативно-правове та інформаційне забезпечення опосередковують організаційно-управлінські принципи фінансового механізму та за їх допомогою використовуються фінансові методи, важелі, інструменти та форми [40, с. 141].

Н.Л. Гавкалова [37] зауважує, що методологічні основи формування соціально-економічного механізму ефективності

менеджменту персоналу створює відповідний інструментарій, який об'єднує закономірності, специфічні принципи, функції та методи менеджменту персоналу.

А.Г. Бидик [39, с. 160] пропонує орієнтовну структуру механізму фінансового забезпечення розвитку сільських територій, складовими якого виступають: об'єкти, форми, джерела, учасники, нормативно-правова база, науково-технічна база, інформаційна база, інструменти фінансового забезпечення тощо. В.М. Колосок [38] також зазначає, що інструментарієм для фінансового забезпечення досягнення визначених цілей повинні служити фінансові методи (функціональні підсистеми), фінансові важелі (підсистема засобів управління), нормативне, правове та інформаційне забезпечення (підсистеми забезпечення).

В цілому аналіз наукової літератури [6; 19; 20; 23; 25-37; 39; 40] дозволив обґрунтувати такі складові механізму формування фінансового забезпечення діяльності підприємств ЖКГ (рис. 1): суб'єкт та об'єкт, цілі, форми, функції, принципи, інструменти, нормативно-правове та інформаційне забезпечення.

Відмінність сформованого механізму полягає у тому, що його елементи відображують не тільки специфіку діяльності підприємства ЖКГ (в тому числі соціальну значущість житлово-комунальних послуг), але й враховують особливості управління його грошовими потоками та структурою фінансових ресурсів, які пропонується розглядати як складові фінансового забезпечення.

Виходячи з цього, процес формування фінансового забезпечення діяльності підприємства ЖКГ повинен базуватись на загальних й специфічних принципах. Особливістю переліку згрупованих принципів є його розширення за рахунок принципів забезпечення фінансової гнучкості структури капіталу (можливість його реструктуризації при реалізації окремих сценаріїв розвитку підприємства) та забезпечення еластичності грошових потоків (визначення та врахування їх чутливості до зміни різних факторів). Для формування фінансового забезпечення також пропонується використовувати інструменти управління його складовими, які відносяться до інструментів внутрішньої дії та обґрунтовані за результатами дослідження наукових джерел [4].

Як видно з рис. 1, інструменти формування фінансового забезпечення поділяються за середовищем походження на інструменти внутрішнього та зовнішнього впливу на даний процес. До інструментів внутрішнього впливу відносяться інструменти, що використовуються фінансовим менеджментом підприємства для управління його грошовими потоками та структурою фінансових ресурсів на основі його внутрішньої звітності. В свою чергу, в процесі використання інструментів зовнішнього впливу на формування фінансового забезпечення підприємства відбувається взаємодія з окремими групами його контрагентів щодо мобілізації фінансових та інших ресурсів для забезпечення ефективного функціонування та удосконалення окремих аспектів діяльності.

Серед інструментів зовнішньої дії за доцільне вважається більш детально зупинитись на державно-приватному партнерстві (ДПП). Це можна пояснити тим, що значні здобутки зарубіжного досвіду залучення приватного капіталу у діяльність підприємств ЖКГ останнім часом посилюють науковий та практичний інтереси до даної моделі взаємодії державного та приватного секторів щодо її використання для удосконалення фінансового забезпечення підприємств відповідної галузі як інструменту його формування. Прямо чи опосередковано впли-

ваючи на забезпеченість підприємства фінансовими ресурсами, використання таких форм ДПП як контракти на виконання робіт, оренда, лізинг, концесія, змішані приватно-державні підприємства і спільна діяльність [42, с. 21], як зазначається у Законі України «Про державно-приватне партнерство» [43], орієнтоване на досягнення високих техніко-економічних показників ефективності його діяльності, в тому числі прискорення технічного переоснащення й модернізації інфраструктури галузі.

Серед переваг ДПП, що зумовлюють його залучення до процесів реформування ЖКГ необхідно виокремити наступні: для держави – скорочення витрат на надання послуг, активізація інвестиційної діяльності, ефективне управління майном, економія фінансових ресурсів, використання досвіду приватних компаній, оптимізація розподілу ризиків, підвищення ефективності інфраструктури, стимулювання підприємницького мислення, рівний діалог між владою та бізнесом, збереження та створення робочих місць; для приватного бізнесу – залучення бюджетних коштів до проекту, доступ до раніше закритих сфер житлово-комунального господарства, можливість отримання пільгових кредитів, оптимізація розподілу ризиків проекту [43].

В цілому, говорячи про інструменти зовнішньої дії на фінансове забезпечення діяльності підприємств ЖКГ, необхідно зауважити, що вони тісно корелюють із його формами або джерелами фінансування як напрямками походження ресурсів. Для їх обґрунтування було проаналізовано роботи таких вітчизняних та зарубіжних науковців, як А.Г. Бидик [39, с. 161], І.О. Бойко [3], Н.М. Внукова [41], М.М. Забаштанський [5, с. 7], В.В. Костецький [7, с. 7], К.В. Павлюк [9], Л.П. Шаповал [13, с. 7].

Л.П. Шаповал [13, с. 7] на основі аналізу світового та вітчизняного досвіду фінансового забезпечення комунального господарства виокремлює три групи джерел фінансування комунального господарства міста: власні та прирівняні до них кошти; залучені та запозичені кошти (кредитні та інвестиційні ресурси), кошти, отримані внаслідок перерозподілу (кошти державного та місцевого бюджетів через міжбюджетні трансферти: дотації, субвенції, субсидії). А.Г. Бидик [39, с. 161] форми фінансового забезпечення поділяє на традиційні (самофінансування, кредитування та зовнішнє фінансування) тасучасні ринкові (інвестування, страхування, лізинг, франчайзинг, факторинг, форфейтинг, консалтинг, боргове, інфляційне та венчурне фінансування, емісія цінних паперів, кредитна кооперація).

Серед існуючих форм фінансового забезпечення підприємства найбільш розповсюдженими є наступні: самофінансування (за рахунок власних коштів) [3], бюджетне фінансування [3], боргове фінансування (в тому числі кредитування й лізинг) [3], мобілізація на фінансовому ринку (фінансування через механізми ринку капіталу/залучення фінансових ресурсів/інвестування) [5], змішане фінансування [41], фандрайзинг [41]. Проте слід зазначити, що на практиці сфера діяльності підприємства в окремих випадках обмежує можливість використання деяких форм фінансового забезпечення.

Характеризуючи складові запропонованого механізму, доцільно також зупинитись на функціях фінансового забезпечення, серед яких пропонується виокремити інформаційну, організаційну, стимулюючу та забезпечувальну:

- інформаційна функція реалізується через створення інформаційного забезпечення прийняття фінансових управлінських рішень щодо проведення процедур розподільчого

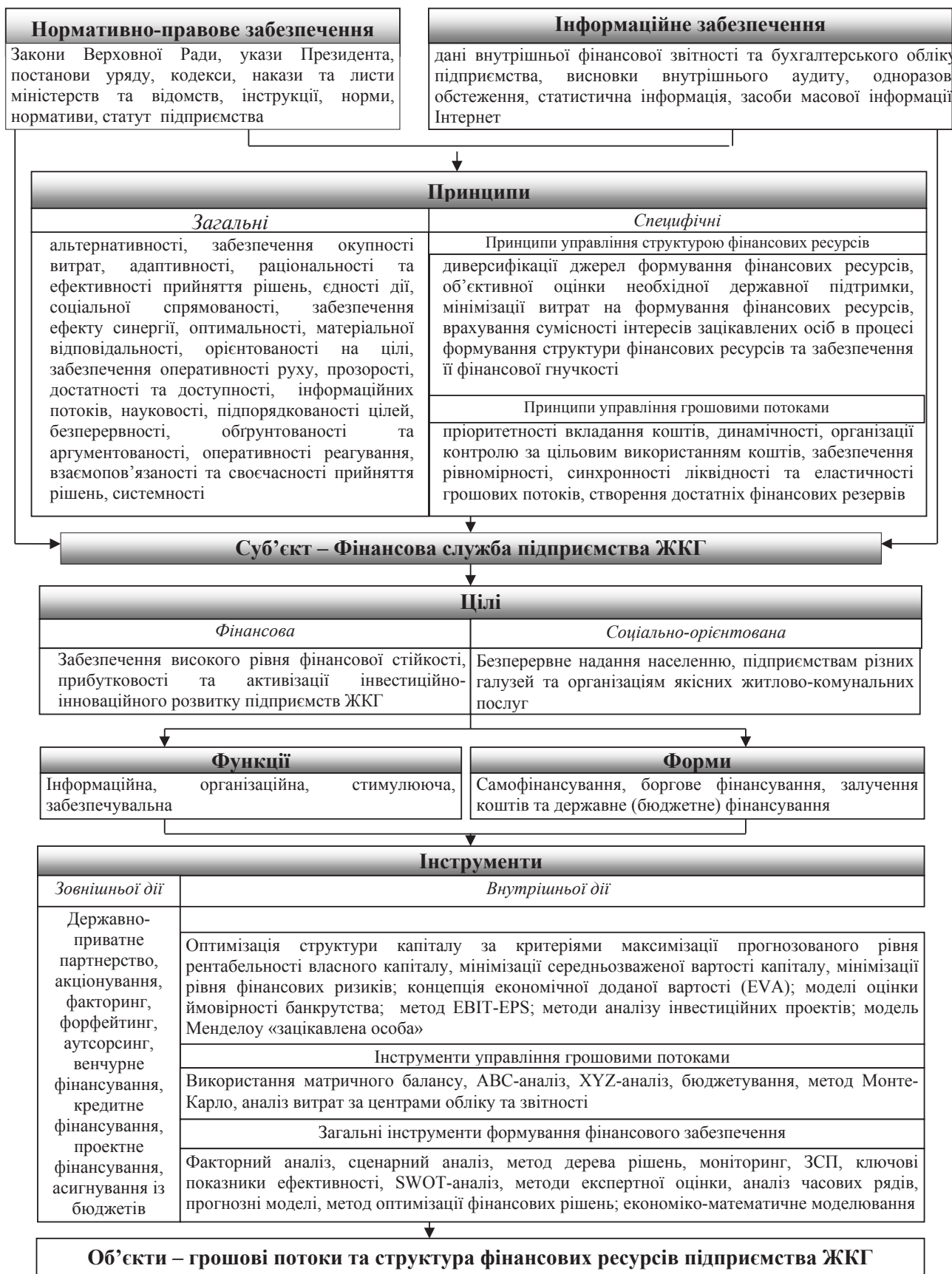

Рис. 1. Схема механізму формування фінансового забезпечення діяльності підприємств ЖКГ

характеру (інформаційне забезпечення розподілу фінансових ресурсів);

- організаційна функція полягає у формуванні умов для досягнення узгодженості між окремими процесами управління фінансовими ресурсами підприємства з метою переходу керуваної системи з існуючого у бажаний стан;

- стимулююча функція виражається у позитивному впливі, створенні умов і стимулів для оптимізації процесів виробництва й надання житлово-комунальних послуг;

- забезпечувальна (мобілізуюча) – формування в необхідному обсязі грошових коштів для фінансування поточної господарської діяльності підприємства та реалізації його стратегічних цілей, відповідно до потреб і стратегії розвитку.

Висновки. Запропонований механізм має такі характеристики та відмінності: його основними елементами виокремлено суб'єкт та об'єкт (як відображення наявності керуючої та керуваної підсистем), цілі, форми, функції, принципи, інструменти, нормативно-правове та інформаційне забезпечення, які розглядаються з урахуванням складових фінансового забезпечення (формування достатнього обсягу раціонально структурованих фінансових ресурсів та генерування грошових потоків); на відміну від існуючих, інструменти формування фінансового забезпечення, які впливають на його об'єкт, пропонується групувати за середовищем їх походження (інструменти внутрішнього та зовнішнього впливу). За рахунок можливості комбінаційного використання інструментів, згрупованих за середовищем походження та інструментів управління складовими фінансового забезпечення, що прямо чи опосередковано впливають на його стан, використання запропонованого механізму шляхом удосконалення процесу мобілізації фінансових ресурсів сприятиме вирішенню проблеми їх нестачі.

Література:

1. Програма реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2009–2014 роки // Міське господарство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/laws/show/1869-15.
2. Стан оплати населенням житлово-комунальних послуг за 2015 рік (на 01.05.2015) // Офіційний сайт Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minregion.gov.ua/attachments/contentattachments/4208/01.05.15.pdf>.
3. Бойко І.А. Финансовое обеспечение жилищно-коммунального комплекса региона : автореф. дис. ... к. э. н. : спец. 08.00.10 / И.А. Бойко. – Самара, 2012. – 23 с.
4. Волгіна Н.О. Реструктуризація як інструмент залучення приватного капіталу в діяльність підприємств водопровідно-каналізаційного господарства / Н.О. Волгіна [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eprints.kname.edu.ua/30410/1/46.pdf>.
5. Забаштанський М.М. Фінансове забезпечення комунальної сфери : автореф. дис. ... к. е. н. : спец. 08.00.08 / М.М. Забаштанський. – Ірпінь, 2009. – 20 с.
6. Каменева Е.А. Методология и стратегия финансового развития жилищно-коммунального хозяйства : автореф. дис. ... д. э. н. : спец. 08.00.10 / Е.А. Каменева. – Саратов, 2009. – 37 с.
7. Костецький В.В. Перспективи інвестиційно-інноваційного розвитку житлово-комунального господарства України / В.В. Костецький // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2014. – Вип. 2(53). – С. 82–91.
8. Нагорна О.В. Фінансове забезпечення підприємств комунального господарства : автореф. дис. ... к. е. н. : спец. 08.00.08 / О.В. Нагорна. – К., 2013. – 20 с.
9. Павлюк К.В. Развитие державно-приватного партнерства в сфере жилищно-коммунального хозяйства Украины / К.В. Павлюк, О.В. Степанова // Економіка промисловості. – 2010. – С. 117–128.

10. Полякова Н.С. Маркетинговий підхід до урегулювання обсягів дебіторської заборгованості підприємств водопостачання та водовідведення / Н.С. Полякова // Економічний вісник Донбасу. – 2014. – № 3(37). – С. 101–105.
11. Прядко В.В. Проблеми інвестування підприємств житлово-комунального господарства в умовах мінливого середовища / В.В. Прядко, Я.В. Гуцул // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Серія «Економічні науки». – 2014. – Вип. 1. – С. 289–297.
12. Череп О.Г. Необхідність оптимізації інвестиційних грошових потоків підприємств житлово-комунального господарства / О.Г. Череп // Наукові праці НУХТ. – 2014. – Т. 20. – № 1. – С. 88–93.
13. Шаповал Л.П. Формування комунального господарства міста в сучасних умовах господарювання : автореф. дис. ... к. е. н. : спец. 08.00.05 / Л.П. Шаповал. – Полтава, 2007. – 22 с.
14. Юрченко І.А. Організаційно-економічний механізм управління дебіторською заборгованістю за послуги теплопостачання на підприємствах комунальної теплоенергетики України : автореф. дис. ... к. е. н. : спец. 08.00.04 / І.А. Юрченко. – Харків, 2008. – 21 с.
15. Большой экономический словарь / под ред. А.Н. Азриляна. – М., 1997. – 864 с.
16. Економічна енциклопедія : у 3-х т. Т. 1 / под. ред. С. В. Мочерного та ін. – К. : Академія, 2000. – 894 с.
17. Дороніна М. С. Управління економічними та соціальними процесами підприємства : [монографія] / М.С. Дороніна. – Харків : ХДЕУ, 2002. – 432 с.
18. Кульман А. Экономические механизмы / А. Кульман ; пер. с фр. ; под. общ. ред. Н.И. Хрусталевой. – М. : Прогресс ; «Универс, 1993. – 192 с.
19. Нетяжук М.В. Економічні механізми в ринкових умовах / М.В. Нетяжук // Формування ринкових відносин в Україні. – 2004. – № 3. – С. 18–22.
20. Гончаренко М.В. Сутність фінансового механізму реалізації стратегії сталого розвитку території / М.В. Гончаренко // Актуальні проблеми державного управління. – 2014. – № 1. – С. 59–66.
21. Линда І.С. Формування та функціонування фінансового механізму розвитку аграрних підприємств : автореф. дис. ... к. е. н. : спец. 08.00.04 / І.С. Линда. – Херсон, 2010. – 20 с.
22. Ефременкова Е.О. Формирование механизма финансового обеспечения высших учебных заведений России, ориентированного на результат : автореф. дис. ... к. э. н. : спец. 08.00.10 / Е.О. Ефременкова. – М., 2011. – 30 с.
23. Колесова И.В. Теоретическая концептуализация понятия «финансовый механизм» / И.В. Колесова [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/535/1/29.pdf>.
24. Фінанси : [підручник] / За ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. – К. : Знання, 2008. – 611 с.
25. Василик О.Д. Теорія фінансів : [підручник] / О.Д. Василик. – К. : НІОС, 2000. – 416 с.
26. Опарін В.М. Фінанси (Загальна теорія) : [навч. посіб.] / В.М. Опарін ; 2-ге вид., доп. і перероб. – К. : КНЕУ, 2002. – 240 с.
27. Львовчкін С.В. Фінансовий механізм макроекономічного зростання / С.В. Львовчкін // Фінанси України. – 2000. – № 12. – С. 32.
28. Вожжова О.Ф. Оптимізація фінансових ресурсів акціонерних товариств у торгівлі : автореф. дис. ... к. е. н. : спец. 08.07.05 / О.Ф. Вожжова. – Д., 2004. – 21 с.
29. Філіна Г.І. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання / Г.І. Філіна ; 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 320 с.
30. Фінанси підприємств : [підручник] / [А.М. Поддєрьогін, М.Д. Білик, Л.Д. Буряк та ін.] ; наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін ; 7-е вид., перероб. і доп. – К. : КНЕУ, 2008. – 552 с.
31. Райзберг Б.А. Современный экономический словарь / [Б.А. Райзберг, Л.Ш. Лозовский, Е.Б. Стародубцева] ; 5-е изд. – М. : ИНФРА-М, 2007. – 495 с.
32. Ковалева А.М. Финансы в управлении предприятием / А.М. Ковалева. – М. : Финансы и статистика, 1995. – 156 с.
33. Фінансовий менеджмент : [навч. посіб. для студ. вузів] / За ред. Г.Г. Кірейцева ; 3-тє вид., перероб. і доп. – К. : Центр учбової літ-ри, 2004. – 531 с.
34. Кириченко О.А. Фінансово-економічні механізми інноваційно-інвестиційного розвитку України : [монографія] / О.А. Кири-

- ченко, С.А. Єрохін ; під ред. О.А. Кириченко. – К. : Національна академія управління, 2008. – 252 с.
35. Пономаренко В.С. Механізм управління підприємством: стратегічний аспект / В.С. Пономаренко, Е.Н. Ястремская, В.М. Луцковський і др. – Харків : Изд. ХГЭУ, 2002. – 252 с.
 36. Яровенко Т.С. Економічний механізм забезпечення надійності інвестиційних проєктів на промисловому підприємстві : автореф. дис. ... к. е. н. : спец. 08.00.04 / Т.С. Яровенко. – Дніпропетровськ, 2008. – 21 с.
 37. Гавкалова Н.Л. Формування соціально-економічного механізму ефективності менеджменту персоналу : автореф. дис. ... д. е. н. : спец. 08.00.04 / Н.Л. Гавкалов. – Харків, 2009. – 36 с.
 38. Колосок В.М. Формування фінансового забезпечення стратегічного управління великих промислових підприємств / В.М. Колосок // Вісник Приазовського державного технічного університету. – 2012 – № 1(23). – С. 5–11.
 39. Бидик А.Г. Теоретична структура фінансового забезпечення розвитку сільських територій / А.Г. Бидик // Інноваційна економіка. – 2013. – № 3. – С. 156–162.
 40. Ковалюк О.М. Фінансовий механізм організації економіки України (проблеми теорії і практики) : [збірник научних трудов] / О.М. Ковалюк ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Львів : ЛНУ, 2002. – 395 с.
 41. Внукова Н.М. Оцінка впливу інвестицій на обсяги експорту / [Н.М. Внукова, В.А. Ковальчук, О.О. Анциферова] // Економічний часопис-XXI. – 2014. – № 7-8(2). – С. 48–51.
 42. Левковець О.М. Державно-приватне партнерство як інструмент економічних реформ (теоретичний аспект) / О.М. Левковець // Вісник Національного університету «Юридична академія України ім. Я. Мудрого». – 2012. – № 4 (11). – С. 18–31.
 43. Про державно-приватне партнерство : Закон України від 01.07.2010 р. № 2404-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2404-17>.

Коцюрба О.Ю. Механізм формування фінансового забезпечення діяльності підприємств жилищно-комунального господарства

Анотація. В статті определено отличие механізма формування фінансового забезпечення от фінансового механізма. Уточнены составляющие и представлена схема механізма формування фінансового забезпечення діяльності підприємств жилищно-комунального господарства (ЖКХ). Предложен перечень инструментов внутреннего и внешнего влияния на формирование фінансового обеспечения деятельности предприятий ЖКХ.

Ключевые слова: финансовый механизм, механизм формирования фінансового обеспечения, жилищно-коммунальное хозяйство, структура капитала, денежные потоки.

Kotsiurba O.Yu. Housing and utilities enterprises financial support formation mechanism

Summary. The article defines the difference between the enterprise financial support formation mechanism and financial mechanism. It was clarified components and presented schemes the housing and utilities enterprises financial support formation mechanism. It was proposed a list of instruments of internal and external influences on the formation of financial support the activities of enterprises of housing and utilities.

Keywords: financial mechanism, financial support formation mechanism, housing and utilities, capital structure, cash flows.